

УДК 658:502.131(4)

Войчук Максим Володимирович, аспірант кафедри міжнародних економічних відносин, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА АУДИТУ: МОТИВАЦІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ КОМПАНІЙ

Формування системи екологічного менеджменту було започатковано, як засіб ефективного управління виробничим процесом зокрема, та всією системою підприємницького комплексу загалом. Основною метою подібного управління є не лише зменшення наявного негативного впливу на навколишнє природне середовище, а й формування системи попередження й уникнення подібного впливу, що додатково дає можливість мінімізації витрат та освоєння виробництва нових видів продукції [7].

Екологічний менеджмент являє собою ініціативну і результативну діяльність економічних суб'єктів, яка спрямована на досягнення їх власних екологічних цілей, проєктів і програм, розроблених на основі принципів екологічної ефективності і екологічної справедливості [3, 26].

Екологічний аудит є системою контролю за ефективністю здійснення екологічного менеджменту на підприємстві, та є системою контролю за виконанням програми екологічного управління. Даний процес нерозривно пов'язаний з системою екологічного менеджменту і не може бути проігнорованим підприємством, що використовує екологічний менеджмент в своєму управлінні. Саме тому, провадження екологічного менеджменту не можливе без аудиту, і зазвичай становить одну нероздільну систему, та включається до єдиного стандарту, чи іншого нормативно-правового акту, що регулює дану діяльність.

1993 році Рада ЄС ввела у дію «Правила добровільної участі компаній промислового сектору в Схемі екологічного управління й аудиту Європейського Співтовариства» (Схема EMAS). Цей документ передбачено для компаній (у тому числі малих і середніх підприємств), які здійснюють промислову діяльність. Метою введення EMAS було сприяння поліпшенню характеристик навколишнього середовища, пов'язаного з промисловою діяльністю, за рахунок залучення компаній у процес активного управління навколишнім середовищем. Ці правила передбачають зниження впливів на навколишнє середовище до рівня, що відповідає застосуванню економічно обґрунтованої і кращої з доступних технологій. При цьому зазначена схема не повинна суперечити існуючим законам ЄС чи технічним стандартам, що стосуються управління навколишнім середовищем, і завдавати шкоди діяльності інших компаній [6].

У дослідженні, проведеному голландськими науковцями, проаналізовано структуру учасників EMAS та запропоновано власний підхід до визначення мотивації компаній [4]. Так, зокрема, зазначається що лише 9% великих компаній (включених до списку Dow Jones Stoxx), беруть участь у EMAS. Дослідники припускають, що великі компанії можуть краще

підходити для участі в EMAS, вони більш досвідчені в реалізації управлінських стандартів, за рахунок залучення висококваліфікованого персоналу повинні мати більшу мотивацію для реалізації екологічно спрямованих програм. Проте, наявність значних фінансових ресурсів, навпаки знижують ймовірність участі у EMAS, оскільки такі компанії мають більшу додаткових ресурсів. Саме тому, дослідники припускають, що перспективнішою участю у EMAS є для компаній з нижчою маржею прибутку, які використовуючи EMAS зможуть диференціювати свої конкурентні переваги, демонструючи свої екологічні повноваження.

Основними перспективами для компаній, що приєднуються до EMAS є: удосконалення маркетингової стратегії, стабілізація і зростання конкурентоздатності; скорочення внутрішніх витрат, визначення і використання потенціалу економії; можливість поєднати охорону навколишнього середовища з економічною вигодою; відповідність правовій базі і довгостроковій гарантії екологічної безпеки; створення чітких організаційних структур в сфері охорони навколишнього середовища.

Отже, включення до схеми екологічного менеджменту є більш перспективним для малого та середнього бізнесу, який має більшу здатність та фактичну мотивацію для використання схеми EMAS. Залучення більшої кількості великих компаній до схеми потребує розроблення окремої стратегії та виокремлення спеціально орієнтованої мотиваційної лінії.

Література

1. *Екологічний менеджмент і аудит: Навчальний посібник/ С. М. Літвак та ін. – Друге видання. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 200 с.*
2. *Луцик Р. В. Особливості використання системи екоменеджменту та екоаудиту в країнах Європи/ Р. В. Луцик, І. В. Панасюк // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну: Збірник наукових праць. – КНУТД, 2007. - №3 (35). – С. 113-120*
3. *Шапоренко О.І. Екологічний менеджмент: Навчальний посібник / ДонДУУ. – Донецьк: НОРД комп'ютер, 2004. – 312 с.*
4. *Bracke, R., Verbeke, T. and Dejonckheere, V. (2008). What Determines the Decision to Implement EMAS? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://biblio.ugent.be/input/download?func=downloadFile&recordId=445035&fileId=450315>*
5. *EMAS official page [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm*
6. *The European Environmental Management and Audit Scheme (EMAS). EC Regulation 1836/93. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://europa.eu/legislation_summaries/other/l28022_en.htm#AMENDINGACT#AMENDINGACT*
7. *H. Wismeth Environmental Economics: Theory and Policy in Equilibrium. - Springer Heidelberg Dordrecht London New York, 2012. – 328 P.*